

УДК 811.161.2-94(477.62)

Бондарчук К. С.¹, Ярцева В. В.²

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-413 НУ «Запорізька політехніка»

ЗОБРАЖЕННЯ ОБОРОНИ ДОНЕЦЬКОГО АЕРОПОРТУ В КНИЗІ «АД 242»

Війна в Україні триває вже понад десять років, а її гаряча фаза – з 2022 р. Про запеклі бої, звичайні фронтові будні, про воїнів, волонтерів написано чимало спогадів та художніх творів. Про війну знімають документальні та художні фільми, уже написано близько двохсот творів воєнної тематики. Серед них – розповіді про війну на Донбасі, про АТО та ООС, а також про широкомасштабне вторгнення російських загарбників та окупацію значної частини України. Особливе місце серед них посідає книжка «АД 242. Історія мужності, братерства і самопожертви», над якою працював великий авторський колектив під керівництвом Ірини Штогрін (вийшла друком 2016 р.). У книзі вміщено кольорові фотографії Сергія Лойка, єдиного іноземного кореспондента, журналіста і фотографа, який побував у Донецькому аеропорту в жовтні 2014 р. Мета нашої роботи – проаналізувати особливості побудови книги, визначити її тематику.

«АД 242» – один із найяскравіших творів про російсько-українську війну. В основі твору – історії безстрашних «кіборгів» (так оборонців летовища назвали бойовики за незламність і нелюдську витривалість), а

також операції військових, їхній побут і задушевні бесіди в очікуванні атаки. Для «АД 242» властива багатоплановість оповіді, гранична емоційність викладу від імені захисників аеропорту. Для передання всього трагізму війни у спогадах воїнів, представників різних військових підрозділів і родів військ, бійців «Правого сектору» та інших добровольчих батальйонів, розкрито, як під час оборони Донецького аеропорту сформувався кістяк нової народної армії України. Мають місце також вставні епізоди, в яких ідеться про інші історії війни, зокрема анексію Криму Росією у березні 2014 р. Окрім бійців, є ще один наскрізний колективний образ – волонтери, лікарі, які відстоювали цю фортецю. Один із героїв зазначає: *«На моїх очах одне з найяскравіших досягнень цивілізації, одна з найкращих та сучасних пам'яток архітектури, технологій та дизайну перетворюється в палаючі руїни, серед яких люди продовжували вбивати одне одного. Одні захищали свою батьківщину, інші виконували злочинні накази у війні...»*.

У книзі розкрито проблеми зв'язку людей різних генерацій та тягlosti історії. В ім'я Вітчизни оборонці аеропорту, більшість із яких – учорашні цивільні люди, здатні до самопожертви, як їхні великі прадіди-козаки. Цікавими є спогади про «стратегічну зброю» – дитячі малюнки та листи, які стали талісманами, їх носили за бронежилетами, розвішували на стінах, розміщували під бронею танків та БТР. Проаналізовано суть та протистояння понять «кіборги» та «орки»: *«Росія позбувається свого людського лайна, шлаку, сміття. А Україна втрачає свою еліту. Своїх найкращих хлопців»*. У канву твору вплітаються як жорстокі сюжети, так і ліричні, інколи сумні. Розповіді учасників боїв за аеропорт «Донецьк» згруповано в розділи, що відповідають періодам оборони ДАП. Окремо вміщені інтерв'ю з людьми, які не лише презентують певні групи учасників подій (бійці, офіцери, капелани, волонтери, журналісти, майданівці), а й характеризують особливості оборони Донецького аеропорту.

Серед героїв, захисників аеропорту, – В'ячеслав Зайцев, іменем якого названо колишню вулицю Лермонтова в Запоріжжі (рішення Запорізької міськради від 12 жовтня 2022 року). Він відомий «кіборг», історик, археолог, учасник гідроархеологічних експедицій, завідувач інформаційно-видавничого відділу Національного заповідника «Хортиця», депутат Запорізької міськради двох скликань, учасник обох Майданів. До лав ЗСУ пішов у переддень широкомасштабного у складі 79-ї окремої аеромобільної бригади. У книжці «АД 242. Історія торгнення Росії в Україну – 23 лютого 2022 року. Він обороняв Донецький аеропорт мужності, братерства і самопожертви» надруковано його спогади під позивним «Хортиця» «Так, ми – кіборги, але ж і кіборги

ламаються»: *«В аеропорту я був двічі. Спочатку в жовтні, у старому терміналі 10 днів, а потім у листопаді ще 10 днів – у новому»*. Він згадував, наскільки важкою була оборона аеропорту під постійними обстрілами, коли не вистачало боєприпасів, а *«доти споруджували з банкоматів, сейфів і холодильників»*, тримаючи суцільну кругову оборону. З гумором описує, як намагалися наших оборонців спровокувати кадірівці, викрикуючи *«образливі речі про нас, про наших родичів, про всіх українців»*, а наші воїни у відповідь пропонували: *«Приходьте, у нас є сало. Горілки вип'ємо. Розважимося»*. Однією з «нагород», згадує Зайцев, були слова терориста «Мотороли», сказані одному з бандитів про В'ячеслава: *«Ну, вбий уже нарешті цього гранатометника. Скільки можна!»*.

Отже, книга «АД 242» – це високоякісний художньо-публіцистичний твір з документальними та репортажними деталями, що належить до жанру воєнної літератури. Його герої – нескорені та незламні духом українські бійці, воїни-добровольці, лікарі, капелани. Це твір-реквієм, символ мужності та самовідданості, адже *«люди витримали, не витримав бетон...»*.